

Határozatok Tára

ELEANOR SHARPSTON
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2013. november 14.¹

C-351/12. sz. ügy

**OSA – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním o.s.
kontra
Léčebné lázně Mariánské Lázně a. s.**

(a Krajský soud v Plzni [Cseh Köztársaság] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„A szerzői és szomszédos jogok az információs társadalomban — 2001/29/EK irányelv — A »nyilvánossághoz közvetítés« fogalma — Gyógyfürdőintézmény vendégszobáiba televízió- vagy rádiókészülékek útján történő közvetítés — Közvetlen hatály — Szolgáltatásnyújtás szabadsága — Valamely tagállamban a szerzői jogi közös jogkezelő szervezetnek biztosított kizárólagos jogok”

1. A Cseh Köztársaságban a bentlakásos egészségügyi gyógyfürdőintézmények vendégszobáiban elhelyezett rádió- és televíziókészülékek hozzáférést biztosítanak a sugárzott művekhez. A 2001/29 irányelv² értelmében az ilyen művek szerzői jogi jogosultjai kizárólagos joggal rendelkeznek a művek „nyilvánossághoz közvetítésének” engedélyezésére, és ezért díjazást kérhetnek. Egy szerzői jogi közös jogkezelő szervezet – amely kizárólagos joggal rendelkezik felhasználási szerződések kötésére, valamint zeneművek szerzői nevében díjak beszedésére a Cseh Köztársaságban – a kérdéses intézmény általi ilyen nyilvánossághoz közvetítés tekintetében díjazást követel. Az intézmény válaszul arra hivatkozik, hogy a kérdéses szolgáltatás nem minősül „nyilvánossághoz közvetítésnek”, valamint hogy a cseh közös jogkezelő szervezet területi monopóliuma sérti az intézménynek a szolgáltatásnyújtás szabadságának uniós jogi rendelkezéseiből eredő azon jogát, hogy más tagállam közös jogkezelő szervezetével felhasználási szerződést kössön; e problémát állítása szerint súlyosítja a cseh szervezetnek a túlzott mértékű díjazás kiszabásában rejlő nemzeti erőfölénnyel való visszaélése.

2. A Krajský soud v Plzni (Regionális bíróság, Pilsen) azt kívánja megtudni, hogy a kérdéses szolgáltatás a 2001/29 irányelv értelmében vett „nyilvánossághoz közvetítésnek” minősül-e, hogy ezen irányelv releváns rendelkezései kellően pontosak és feltétel nélküliek-e a magánszemélyek közötti jogvitában történő hivatkozáshoz, valamint hogy ellentétes-e az uniós joggal az, ha a tagállam a területén egyetlen közös jogkezelő szervezetnek biztosít kizárólagos jogokat.

1 — Eredeti nyelv: angol.

2 — Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2001. L 167., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 230. o.).

A vonatkozó uniós jog

Szerzői jog és szomszédos jogok

3. A 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik: „[a] tagállamok a szerzők számára kizárólagos jogot biztosítanak műveik vezetékes vagy vezeték nélküli nyilvánossághoz közvetítésének engedélyezésére, illetve megtiltására, beleértve az oly módon történő hozzáférhetővé tételt is, hogy a nyilvánosság tagjai a hozzáférés helyét és idejét egyénileg választhatják meg.”

4. A 2001/29 irányelv 5. cikke többek között ekképpen rendelkezik:

„[...]

(2) A tagállamok a 2. cikkben szabályozott többszörözési jog alól kivételeket, illetve korlátozásokat állapíthatnak meg a következő esetekben:

[...]

e) sugárzott műsorok nem kereskedelmi célú szociális intézmények (például kórházak vagy börtönök) általi többszörözése tekintetében, feltéve hogy a jogosultak méltányos díjazásban részesülnek.

(3) A tagállamok a [3. cikkben] szabályozott jogok vonatkozásában az alábbi esetekben kivételeket, illetve korlátozásokat állapíthatnak meg:

[...]

b) fogyatékos személyek által végzett, a fogyatékoságukkal közvetlenül összefüggő, nem kereskedelmi jellegű felhasználás, az adott fogyatékoság által indokolt terjedelemben;

[...]

(5) A [(3) bekezdésben] foglalt kivételek és korlátozások kizárólag olyan különös esetekben alkalmazhatók, amelyek nem sérelmesek a mű vagy más, védelem alatt álló teljesítmény rendes felhasználására, és indokolatlanul nem károsítják a jogosult jogos érdekeit.”

A szolgáltatásnyújtás szabadsága

5. Az EUMSZ 56. és az azt követő cikkek szerint tilos³ az Unión belüli szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó minden korlátozás a tagállamok olyan állampolgárai tekintetében, akik nem abban a tagállamban letelepedettek, mint a szolgáltatást igénybe vevő személy. A szolgáltatások fogalmát az EUMSZ 57. cikk a következőképpen határozza meg: „a rendszerint díjazás ellenében nyújtott szolgáltatás, ha nem tartozik az áruk, a tőke és a személyek szabad mozgására vonatkozó rendelkezések hatálya alá”, különösen „az ipari jellegű”, „a kereskedelmi jellegű”, „a kézműipari” és „a szabadfoglalkozásuként végzett” tevékenységeket foglalja magában.

3 — A jelen ügyben nem releváns bizonyos kivételekkel.

6. E rendelkezéseket többek között a 2006/123 irányelv⁴ hajtotta végre és pontosította, amelynek 1. cikke kimondja:

„(1) Ez az irányelv általános rendelkezéseket állapít meg a szolgáltatók letelepedési szabadságának gyakorlása és a szolgáltatások szabad mozgásának megkönnyítése érdekében, a szolgáltatások magas színvonalának megőrzése mellett.

(2) Ez az irányelv nem foglalkozik sem a közjogi vagy magánjogi jogalanyok számára fenntartott általános gazdasági érdekű szolgáltatások liberalizációjával, sem a szolgáltatást nyújtó közjogi jogalanyok privatizációjával.

(3) Ez az irányelv nem foglalkozik sem a szolgáltatási monopóliumok eltörlésével, sem a tagállamok által nyújtott támogatásokkal, amelyek közösségi versenyszabályok hatálya alá tartoznak.

Ez az irányelv nem érinti a tagállamok szabadságát, hogy a közösségi joggal összhangban meghatározzák, mit tekintenek általános gazdasági érdekű szolgáltatásnak, hogyan kell e szolgáltatásokat megszervezni és finanszírozni az állami támogatásokra vonatkozó szabályokkal összhangban, és milyen konkrét kötelezettségeknek kell megfelelniük.

[...]”

7. A 2. cikk többek között a következőket mondja ki:

„[...]”

(2) Ez az irányelv nem alkalmazandó a következő tevékenységekre:

a) általános érdekű nem gazdasági szolgáltatások;

[...]”

8. A 4. cikk (1) bekezdése úgy határozza meg a „szolgáltatás” fogalmát, mint „a[z EUMSZ 57.] cikk[é]ben említett, rendszerint díjazás ellenében nyújtott bármely önálló gazdasági tevékenység”.

9. A 2006/123 irányelv 16. cikke többek között a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok tiszteletben tartják a szolgáltatók jogát, hogy szolgáltatást nyújthassanak a letelepedési helyük szerinti tagállamtól eltérő tagállamban.

[...]A tagállamok saját területükön nem köthetik a szolgáltatási tevékenység nyújtására való jogosultságot, vagy annak gyakorlását olyan követelményekhez, amelyek nem tartják tiszteletben a következő alapelveket:

a) hátrányos megkülönböztetés tilalma: a követelmény sem közvetlenül, sem közvetve nem lehet megkülönböztető az állampolgárság, illetve jogi személyek esetén a letelepedés helye szerinti tagállam tekintetében;

[...]”

4 — A belső piaci szolgáltatásokról szóló, 2006. december 12-i 2006/123/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2006. L 376., 36. o.).

(2) A tagállamok nem korlátozhatják a más tagállamban letelepedett szolgáltatók szolgáltatásnyújtásának szabadságát az alábbi követelmények bármelyikének előírásával:

- a) a szolgáltató kötelezettsége, hogy telephellyel rendelkezzen az adott tagállam területén;
- b) a szolgáltató kötelezettsége, hogy engedélyt szerezzen az adott tagállam illetékes hatóságaitól – beleértve az adott állam területén való nyilvántartásba vételt vagy szakmai szervezetbe vagy testületbe való felvételt –, kivéve az ezen irányelv vagy más közösségi jogszabály által meghatározott esetekben;

[...]”

10. Mindazonáltal a 17. cikk értelmében a 16. cikk nem alkalmazandó többek között a következő esetekben:

„(1) Másik tagállamban nyújtott általános gazdasági érdekű szolgáltatások [...]

[...]

(11) szerzői jog [és] szomszédos jogok [...]”

Vállalkozásokra alkalmazandó versenyszabályok

11. Az EUMSZ 102. cikk többek között arról rendelkezik, hogy:

„A belső piaccal összeegyeztethetetlen és tilos egy vagy több vállalkozásnak a belső piacon vagy annak jelentős részén meglévő erőfölényével való visszaélése, amennyiben ez hatással lehet a tagállamok közötti kereskedelemre.

Ilyen visszaélésnek minősül különösen:

- a) tisztességtelen beszerzési vagy eladási árak, illetve egyéb tisztességtelen üzleti feltételek közvetlen vagy közvetett kikötése;

[...]”

12. Az EUMSZ 106. cikk többek között arról rendelkezik, hogy:

„(1) A közzállalkozások és az olyan vállalkozások esetében, amelyeknek a tagállamok különleges vagy kizárólagos jogokat biztosítanak, a tagállamok nem hozhatnak és nem tarthatnak fenn a Szerződésekkel, különösen a[z állampolgárság alapján történő megkülönböztetés tilalmára és a versenyre vonatkozó] szabályokkal ellentétes intézkedéseket.

(2) Az általános gazdasági érdekű szolgáltatások működtetésével megbízott vagy a jövedelemtermelő monopólium jellegű vállalkozások olyan mértékben tartoznak a Szerződések szabályai, különösen a versenyszabályok hatálya alá, amennyiben ezek alkalmazása sem jogilag, sem ténylegesen nem akadályozza a rájuk bízott sajátos feladatok végrehajtását. A kereskedelem fejlődését ez nem befolyásolhatja olyan mértékben, amely ellentétes az Unió érdekeivel.

[...]”

A vonatkozó cseh jog

13. A szerzői jogról szóló 121/2000. sz. törvény (szerzői jogi törvény) 23. §-ának értelmében „valamely mű rádió- vagy televíziós közvetítése” azt jelenti, hogy rádió- vagy televízióadás vételére műszakilag alkalmas készülék útján hozzáférhetővé teszik a rádión vagy televízión keresztül közvetített művet. Ugyanakkor az nem foglalja magában a mű betegek számára történő hozzáférhetővé tételét az egészségügyi intézményekben történő egészségügyi ellátás nyújtása során.⁵

14. A szerzői jogi törvény 97. §-a (1) bekezdésének megfelelően a közös jogkezelésre felhatalmazott személy közös jogkezelő szervezetnek minősül. Ugyanezen törvény 98. §-a (6) bekezdésének c) pontja értelmében a felhatalmazást a kérelmező kapja, ha többek között még senki mást nem hatalmaztak fel a védett tárgy tekintetében e jog gyakorlására, amennyiben pedig egy műről van szó, az ilyen típusú mű tekintetében. A kérdést előterjesztő bíróság azt állítja, hogy e rendelkezés törvényes monopóliumot hoz létre a Cseh Köztársaságban.

A tényállás, az eljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

15. Az Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, o.s. (Szervezet a zeneművek szerzői jogi védelméért, a továbbiakban: OSA) a Cseh Köztársaságban engedéllyel rendelkező közös jogkezelő szervezet. A Cseh Köztársaságban és bizonyos más tagállamokban létrehozott más közös jogkezelő szervezetek nevében is eljár.

16. A Léčebné lázně Mariánské Lázně a. s. (marienbadi egészségügyi gyógyfürdő társaság, a továbbiakban: gyógyfürdőintézmény) a helyi természetes gyógyforrások alkalmazásával többek között a (megelőző, gyógyító és rehabilitációs) ápolóintézeti gondozás és az otthoni ápolási szolgáltatás területén tevékenykedik, valamint szállásadó és étkeztetési tevékenységet is végez.

17. A szóban forgó időszakban (2008. május 1-jétől 2009. december 31-ig) a gyógyfürdőintézmény vendégszobáiban olyan televízió- és rádiókészülékeket helyeztek el, amelyek hozzáférést biztosítottak az OSA által kezelt művekhez. Ugyanakkor a gyógyfürdőintézmény nem kötött felhasználási szerződést az OSA-val. Az OSA kamatokkal együtt 546 995 cseh korona (körülbelül 21 000 euró) összegű díj megfizetését követeli.

18. A gyógyfürdőintézmény azt állítja, hogy a szerzői jogi törvény 23. §-ába foglalt kivétel hatálya alá tartozik. Állítása szerint e rendelkezés összeegyeztethető a 2001/29 irányelvvel, ellenkező esetben ugyanakkor utóbbi nem hivatkozható magánszemélyek közötti jogvitában. Továbbá arra hivatkozik, hogy az OSA visszaél monopolhelyzetével, mivel magasabb díjakat szab ki, mint amelyeket a szomszédos tagállamokban szabtak ki. A gyógyfürdőintézmény – amely nemzetközi ügyfélkörrel rendelkezik, és amelynek televízió- és rádiókészülékei külföldi adást fognak – ekképpen a szomszédos tagállamokban lévő hasonló intézményekhez képest versenyhátrányban van.

19. A Krajský soud v Plzni a következő kérdéseket terjeszti előzetes döntéshozatalra:

„(1) Úgy kell-e értelmezni a [...] 2001/29 irányelvet, hogy ellentétes a 3. és 5. cikkével, és különösen az 5. cikk[e] (2) bekezdésének e) pontjával, (3) bekezdésének b) pontjával és (5) bekezdésével[...] az a kivétel, amely nem teszi lehetővé azt, hogy a szerzők díjazásban részesüljenek televízió- vagy rádiókészülék útján sugárzott művüknek valamely üzleti vállalkozásként működő gyógyfürdőintézmény vendégszobáiba a betegek számára történő nyilvánosságához közvetítésért?

5 — 2008 augusztusáig a kivétel magában foglalta a műnek elszállásolt személyek számára történő hozzáférhetővé tételét a szállással összefüggő szolgáltatások nyújtása során.

- (2) Az irányelv ezen, a mű fenti felhasználására vonatkozó rendelkezéseinek tartalma feltétel nélküli és kellően pontos-e ahhoz, hogy a [...] jogkezelő szervezetek magánszemélyek közötti jogvitában hivatkozhatnak rájuk a nemzeti bíróság előtt abban az esetben, ha [a tag]állam nem megfelelően ültette át a [2001/29] irányelvet a nemzeti jogba?
- (3) Úgy kell-e értelmezni az [EUMSZ] 56. és azt követő cikkeit, valamint az [EUMSZ] 102. cikket (vagy adott esetben a [2006/123 irányelv] 16. cikkét), hogy azzal ellentétes olyan nemzeti jogszabály alkalmazása, amely [a tag]állam területén csupán egyetlen (monopolhelyzetű) [...] jogkezelő szervezetnek biztosítja a szerzői jogok közös jogkezelés útján történő gyakorlását, következésképpen nem teszi lehetővé a szolgáltatások igénybevevőinek azt, hogy szabadon válasszanak [...] más [tagállamok] [...] jogkezelő szervezetei közül?”

20. Az alapeljárás felei, az osztrák, a cseh, a német, a magyar és a lengyel kormány, valamint az Európai Bizottság írásbeli észrevételeket terjesztettek elő, a német kormány kivételével mindegyikük szóban is kifejtette álláspontját a 2013. június 26-i tárgyaláson. Ezen előadás a Bíróság kérésére a harmadik kérdésre korlátozódott, amennyiben az az EUMSZ 56. cikk értelmezésére vonatkozik.

Értékelés

Az első kérdés

21. Az első kérdés arra vonatkozik, hogy a szerzői jogi törvény 23. §-ában érintett helyzetet (a szerzői jogilag védett műveket rádiós vagy televíziós közvetítés útján hozzáférhetővé teszik az egészségügyi intézményben egészségügyi ellátásban részesülő betegek részére) ugyanúgy kell-e elemezni, mint az SGAE-ügyben⁶ érintett helyzetet (amelyben a Bíróság megállapította, hogy a szálloda által a szobáiban tartózkodó vendégek számára az ott elhelyezett televíziókészülékek útján történő műsorhordozójel-továbbítás „nyilvánosságához közvetítésnek” minősült) vagy úgy, mint a SCF-ügyben⁷ érintett helyzetet (amelyben a Bíróság azt állapította meg, hogy nem tartozik a „nyilvánosságához közvetítés” fogalmába hangfelvételeknek szabadfoglalkozású fogorvosi rendelőkben történő sugárzása páciensek számára, akik ebben akaratuktól függetlenül részesülnek).

22. Természetesen a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróság feladata annak meghatározása, hogy az alapeljárásbeli helyzet – amely sugárzott műveknek gyógyfürdőintézmény vendégszobáiban történő hozzáférhetővé tételére vonatkozik – a szerzői jogi törvény 23. §-a értelmében azon helyzet hatálya alá tartozik-e, amikor a műveket egészségügyi intézményben egészségügyi ellátásban részesülő betegek részére teszik hozzáférhetővé.

23. Röviden az OSA, a cseh kormány és a Bizottság azt állítja, hogy a mű – televízió- vagy rádiókészülékek útján a gyógyfürdőintézmény vendégszobáiban történő – közvetítése nyilvánosságához közvetítésnek minősül. Úgy vélik, hogy e körülmények hasonlóak az SGAE-ügy körülményeihez, eltérnek azonban az SCF-ügy körülményeitől. A gyógyfürdőintézmény ezzel ellentétes álláspontot képvisel.

24. Az OSA-val, a cseh kormánnyal és a Bizottsággal értek egyet.

6 – A C-306/05. sz. ügyben hozott ítélet (EBHT 2006., I-11519. o.) 32–47. pontja.

7 – A C-135/10. sz. ügyben hozott ítélet 70–102. pontja.

25. Igaz, hogy a Bíróság az SCF-ügyben a 92/100 irányelv⁸ 8. cikkének (2) bekezdésében szereplő, és nem a 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében szereplő „nyilvánossághoz közvetítés” kifejezést értelmezte. Ugyanakkor az értelmezését nagymértékben alapozta az SGAE-ügyben és a Football Association Premier League és társai ügyben⁹ hozott ítéletekre, amelyek a 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdését érintették. Habár különbséget tett a két rendelkezés között, ezt csak azért tette, hogy a művelet haszonszerző jellegének egyre növekvő jelentőségét hangsúlyozza a 92/100 irányelv összefüggésében.¹⁰

26. Ezen ítélkezési gyakorlatban a Bíróság – részben az Uniót és/vagy a tagállamait kötelező nemzetközi megállapodások¹¹ értelmezéséből származó – több kritériumot határozott meg annak értékeléséhez, hogy a szóban forgó irányelvek értelmében vett „nyilvánossághoz közvetítésről” van-e szó. E kritériumok a következőképpen foglalhatók össze:

27. Először is a kifejezést tágan kell értelmezni úgy, hogy az magas szintű oltalmat biztosít a jogosultaknak.¹² Másodszor a sajátos közvetítési eszközök nem döntők, meghatározó az, hogy a nyilvánosságnak hozzáférése van a szóban forgó művekhez.¹³ Harmadszor a „nyilvánosság” fogalma magában foglalja a potenciális nézők vagy hallgatók meghatározhatatlan, mégis elég jelentős számát és e tekintetben figyelembe kell venni a potenciális – együttesen és egymást követő – igénybevevők számának kumulatív hatását.¹⁴ Negyedszer a kérdéses nyilvánosságnak „új” nyilvánosságnak kell lennie abban az értelemben, hogy különböznie kell az eredeti sugárzás engedélyezésekor nyilvánosságtól (például amikor a magáncélú megtekintésre szánt adást nagy közönségnek mutatják be).¹⁵ Végül amennyiben a közvetítés hasznos eredményező összetevőt tartalmaz (például a fogyasztókra vonzó hatást gyakorol), ez arra vonatkozó releváns utalás, hogy az nemcsak az 1992/100 irányelv 8. cikke vagy a 2006/115 irányelv értelmében vett méltányos díjazás, hanem a 2001/29 irányelv 3. cikke értelmében vett nyilvánossághoz közvetítés jogának hatálya alá is tartozik.¹⁶

28. E kritériumokat alkalmazva úgy tűnik számomra, hogy a 2001/29 irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében szereplő „nyilvánossághoz közvetítés” fogalmába kell tartoznia a televízió- és rádiókészülékeknek – a sugárzást a halláshoz vagy a látáshoz lehetővé tévő releváns jellel – a gyógyfürdőintézmény vendégszobáiba történő elhelyezése, kivéve ha – kivételes körülmények fennállása esetén – egy vagy több kritérium nem teljesül. Különösen egy gyógyfürdőintézmény – egyidőben,

8 — A bérleti jogról és a hasznokölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról szóló, 1992. november 19-i 92/100/EGK tanácsi irányelv (HL 1992. L 346., 61. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 120. o.); lásd most a bérleti jogról és a hasznokölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról (kodifikált változat) szóló, 2006. december 12-i 2006/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2006. L 376., 28. o.) 8. cikkének (2) bekezdését. E rendelkezés (2006-ban nem módosították) kimondja: „A tagállamok biztosítják azt a jogot, amelynek célja, hogy a felhasználó egy egyszeri méltányos díjat fizessen a hangfelvétel kereskedelmi célú nyilvánosságra hozatala, illetve e hangfelvétel példányának vezeték nélküli sugárzása vagy egyéb módon a nyilvánossághoz közvetítése esetén, valamint hogy ezen díjat az érintett előadóművészek és hangfelvétel-előállítók között felosszák. [...]”

9 — A C-403/08. és C-429/08. sz. egyesített ügyekben hozott ítélet (EBHT 2011., I-9083. o.) 183–207. pontja.

10 — Lásd a SCF-ügyben hozott ítélet 74., 75. és 89. pontját, valamint a Football Association Premier League és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 188. pontját.

11 — Különösen: az előadóművészek, a hangfelvétel-előállítók és a műsorsugárzó szervezetek védelméről szóló, 1961. október 26-án Rómában létrejött nemzetközi egyezmény [kihirdette: az 1998. évi XLIV. törvény], az irodalmi és a művészeti művek védelméről szóló Berni Uniók Egyezmény (Párizsban az 1971. évi július hó 24. napján felülvizsgált szöveg) 1979. szeptember 28-i módosítást követő változata [kihirdette: az 1971. évi 4. törvényerejű rendelet]; a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) létrehozó, Marrakeshben 1994. április 15-én aláírt és az 1994. december 22-i 94/800/EK tanácsi határozattal (HL 1994. L 336., 1. o.) jóváhagyott egyezmény 1C. mellékletében szereplő, a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló egyezmény és a WIPO (Szellemi Tulajdon Világszervezete) 1996. december 20-án aláírt és a 2000. március 16-i 2000/278/EK tanácsi határozattal (HL 2000. L 89., 6. o.) jóváhagyott Előadásokról és Hangfelvételekről szóló Szerződése [kihirdette: a 2004. évi XLIX. törvény].

12 — Lásd az SGAE-ügyben hozott ítélet 36. pontját és a Football Association Premier League és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 186. pontját.

13 — Lásd az SGAE-ügyben hozott ítélet 43–46. pontját, a Football Association Premier League és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 192–194. pontját, valamint az SCF-ügyben hozott ítélet 82. pontját.

14 — Lásd az SGAE-ügyben hozott ítélet 37–39. pontját és az SCF-ügyben hozott ítélet 84–87. pontját.

15 — Lásd a fent hivatkozott SGAE-ügyben hozott ítélet 40–42. pontját és a fent hivatkozott Football Association Premier League és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 197–199. pontját.

16 — Lásd a fent hivatkozott SGAE-ügyben hozott ítélet 44. pontját, a fent hivatkozott Football Association Premier League és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 204–206. pontját, és a fent hivatkozott SCF-ügyben hozott ítélet 88. és azt követő pontjait.

illetve egymást követően is – szállásolhat el meghatározhatatlan, mégis elég jelentős számú olyan személyt, akik szobáikban sugárzást foghatnak; e személyek új nyilvánosságnak minősülnek, mivel az eredeti engedély olyan egyéneknek szóló sugárzásokra vonatkozott, akik azokat személyesen vagy magán, illetve családi körükben hallgatták vagy nézték. Továbbá nehezen tagadható az, hogy a rádió- és televíziókészülékeknek a vendégszobákban történő elhelyezése az intézmény számára haszonszerző jellegű, ugyanis inkább e készülékek jelenléte, mint hiánya az, ami vonzza az ügyfeleket. A gyógyfürdőintézmény maga érvelt azzal, hogy versenyhátrányba kerülne, ha magasabb díjakat kellene fizetnie, mint a szomszédos országokban lévő intézményeknek; az ilyen hátrány fokozódna azzal, ha egyáltalán nem nyújtana hozzáférést a sugárzásokhoz, miközben a versenyző intézmények ezt tennék.

29. A Bíróság a SCF-ügyben megállapította, hogy nem teljesültek a releváns kritériumok, amikor háttérzenét sugároztak a pácienseknek egy magán fogorvosi rendelőben. Különösen: a fogorvos páciensei „meghatározott lehetséges címzettek összességét”, mintsem „általában személyek” meghatározatlan csoportját képezik; adott pillanatban számszerűen kevesen vannak; a háttérzene sugárzása nem valószínű, hogy kihatással lehet a fogorvos jövedelmére, és a páciensek akaratuk ellenére kapnak hozzáférést a zenéhez.¹⁷

30. E megfontolások közül egyik sem tűnik alkalmazhatónak az alapeljárásbeli helyzetben. A gyógyfürdőintézményeknek a fogorvosoknál szélesebb és kevésbé meghatározott ügyfélkörük van (a gyógyfürdőintézmény képviselője a tárgyaláson a gyógyfürdőintézményt Európában valószínűsíthetően a legnagyobb ilyen típusú intézményként mutatta be); a szobákban a televíziós és a rádiós sugárzásokhoz való hozzáférés lehetősége bizonyosan befolyásolhatja a betegek intézményválasztását és e tekintetben a választás lehetősége meghatározó lehet.

31. Továbbá a televízió- és rádiókészülékek az ott tartózkodók vendégszobáiban találhatóak. A gyógyfürdőintézmény által nyújtott szálláshoz kapcsolódó szolgáltatások élvezetével összefüggésben, és nem egészségügyi gyógykezelés céljából használják. Az ilyen helyzet egyértelműen hasonló az SGAE-ügyben a szállodavendégek helyzetéhez.

32. Másodlagosan azt kell meghatározni, hogy az alapeljárás körülményei a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdése e) pontjában vagy (3) bekezdése b) pontjában engedélyezett kivételek hatálya alá tartoznak-e. Véleményem szerint nem.

33. Az 5. cikk (2) bekezdésének e) pontja nem releváns, mivel az az irányelv 2. cikkében foglalt többszörözési jog és nem a 3. cikkben szabályozott nyilvánosságához közvetítés engedélyezésének joga lehetséges kivételére vonatkozik. Csak az utóbbiról van szó az alapeljárásban. Mindenesetre az 5. cikk (2) bekezdésének e) pontja a következőket érinti: „nem kereskedelmi célú szociális intézmények (például kórházak vagy börtönök)”. A nyereségszerzésre törekvő gyógyfürdőintézmény nem felel meg e meghatározásnak.

34. Az 5. cikk (3) bekezdésének b) pontja nemcsak a nem kereskedelmi jellegű felhasználásra korlátozódik, hanem „fogyatékos személyek által végzett, a fogyatékoságukkal közvetlenül összefüggő [...] az adott fogyatékoság által indokolt terjedelemben” történő felhasználásra is. Az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből, illetve a Bírósághoz előterjesztett észrevételekből semmilyen kapcsolat nem derül ki a televízió – és rádiókészülékeknek a gyógyfürdőintézmény vendégszobáiban történő hozzáférhetősége és valamely meghatározott fogyatékoság – amelyben a betegek szenvedhetnek – között.

35. Mivel ezen kivételek egyike sem alkalmazandó, az 5. cikk (5) bekezdése – amelyre a nemzeti bíróság is hivatkozik, és amely csak korlátozza e kivételek hatályát – nem releváns.

¹⁷ — Lásd az ítélet 95–98. pontját.

36. Következésképpen az első kérdésre akként válaszolnék, hogy ellentétes a 2001/29 irányelvvel a nemzeti jog által előírt olyan kivétel, amely nem engedélyezi azt, hogy a szerzők díjazásban részesüljenek műveik közvetítéséért olyan televízió- vagy rádiókészülékek útján, amelyeket egy üzleti vállalkozásként működő gyógyfürdőintézményben a betegek vendégszobáiban helyeztek el.

A második kérdés

37. A 2001/29 irányelv releváns rendelkezései kellően feltétel nélküliek és pontosak-e ahhoz, hogy a közös jogkezelő szervezetek hivatkozassanak rájuk a nemzeti bíróság előtt abban az esetben, ha a tagállam az irányelvet nem ültette át megfelelően?

38. Röviden összefoglalva az OSA igenlően válaszolta meg ezt a kérdést. A Küçükdeveci-ügyben hozott ítéletre¹⁸ hivatkozva úgy vélte, hogy a jogvitában eljáró nemzeti bíróságnak figyelmen kívül kell hagynia a szerzői jogi törvény 23. §-ával ellentétes valamennyi rendelkezést.

39. A gyógyfürdőintézmény azzal érvel, hogy – a Foster és társai-ügyben¹⁹ meghatározott kritériumok szerint – az OSA állami szerv: állami felügyelet vagy ellenőrzés alá tartozik és a magánszemélyek közötti viszonyokra alkalmazandó általános szabályokból eredő jogkörökön túlmenő különleges jogkörökkel rendelkezik. Ekképpen az állam részének tekinthető, és nem hivatkozhat az irányelv joghatásaira.

40. A cseh kormány úgy véli, hogy nem merül fel a közvetlen hatály kérdése: a szerzői jogi törvény 23. §-ába foglalt kivétel alkalmazásának feltételei – egészségügyi intézményben történő sugárzás az egészségügyi ellátás ideje alatt – nem állnak fenn. Még ha a gyógyfürdőintézmény a nemzeti jog értelmében egészségügyi intézmény is, ilyen ellátást nem nyújtanak az ügyfeleknek vendégszobáikban.

41. A német és a magyar kormány emlékeztet arra, hogy az irányelv önmagában nem keletkeztethet magánszemélyre kötelezettségeket, és arra ilyenként közjogi szerv vagy másik magánszemély magánszeméllyel szemben nem hivatkozhat.

42. A Bizottság azt állítja, hogy a szóban forgóhoz hasonló helyzetben a nemzeti bíróságnak az uniós joggal összhangban kell értelmeznie a nemzeti jogot. Nem változtat e követelményen az a tény, hogy az irányelv joghatásait valamely magánszemély tekintetében vagy magánszemélyek közötti viszonyokban kell figyelembe venni.

43. Lényegében az OSA és a Bizottság által bemutatott érvekkel értek egyet.

44. Először a belső jog alkalmazásakor a tagállami bíróságok azt kötelesek a lehető legteljesebb mértékben úgy értelmezni, hogy figyelembe veszik valamennyi releváns irányelv szövegét és célját, annak érdekében, hogy megvalósuljon az irányelvvel elérni kívánt eredmény. E kötelezettség az Európai Unió működéséről szóló szerződés rendszeréből következik. Lehetővé teszi e bíróságoknak, hogy az előttük folyamatban lévő ügyek elbírálása során a hatáskörüknek megfelelően biztosítsák az uniós jog teljes érvényesülését.

45. Amennyiben e megközelítés nem lehetséges – például ha az *contra legem* értelmezéshez vezetne – azt szükséges figyelembe venni, hogy az irányelv releváns rendelkezésének van-e közvetlen hatálya, ha igen, akkor pedig azt, hogy e közvetlen hatály hivatkozható-e a nemzeti jogvitában részt vevő féllel szemben.

18 — A C-555/07. sz. ügyben hozott ítélet (EBHT 2010., I-365. o.) 56. pontja.

19 — A C-188/89. sz. ügyben hozott ítélet (EBHT 1990., I-3313. o.) 16–22. pontja.

46. A kérdést előterjesztő bíróság hatásköre keretei között köteles mindent megtenni annak érdekében, hogy a belső jog egészére tekintettel, és az általa elfogadott értelmezési módszerek alkalmazásával biztosítsa a 2001/29 irányelv teljes érvényesülését, és annak céljával összhangban álló eredményre jusson.²⁰

47. Másodszor a gyógyfürdőintézmény arra vonatkozó érve, hogy az OSA állami szerv, számomra nem tűnik relevánsnak. Az irányelv közvetlen hatálya akkor hivatkozható állami szervvel szemben, ha a gyógyfürdőintézmény a 2001/29 irányelv olyan rendelkezésére tudna hivatkozni, amelyet nem ültettek át a nemzeti jogba.²¹ Mindazonáltal az első kérdésre általam javasolt válaszból következik, hogy nem ez a helyzet. Úgy tűnik inkább, hogy a gyógyfürdőintézmény a nemzeti jog olyan értelmezésére hivatkozik, amely összeegyeztethetetlen az irányelvvvel. Az ilyen értelmezés a fent összefoglalt ítélkezési gyakorlat fényében nem megengedhető.²² Mindenesetre nehéz alátámasztani azon állítást, hogy az OSA-t állami szervnek kellene tekinteni, mivel a közös jogkezelő szervezetek magánszemélyeknek a magánjog hatálya alá tartozó jogait érvényesítik, mintsem hogy bármilyen állami hatalmat gyakorolnának.

48. A második kérdésre adandó válasz ennél fogva az, hogy amennyiben a tagállam nem ültette át megfelelően a 2001/29 irányelvet, a nemzeti bíróságnak – amelyhez szerzői jogdíj megfizetése tárgyában magánszeméllyel szemben előterjesztett kérelemmel fordultak – a nemzeti jogot lehetőség szerint ezen irányelv szövegének és céljának fényében kell értelmeznie az ott meghatározott eredmény elérése érdekében.

A harmadik kérdés

49. A nemzeti bíróság azt kérdezi, hogy bizonyos, a szolgáltatásnyújtás szabadságára és/vagy az erőfölénnyel való visszaélésre vonatkozó uniós szabályokkal ellentétes-e az, ha a tagállam a területén egy közös jogkezelő szervezetnek tartja fenn a szerzői jogok közös jogkezelés útján történő gyakorlását, amellyel területi monopóliumot hoz létre, megfosztva a szolgáltatások címzettjeit attól a szabadságtól, hogy más tagállamban lévő közös jogkezelő szervezetet válasszanak.

Elfogadhatóság

50. A Bizottság úgy véli, hogy e kérdés csak távoli összefüggésben áll az alapeljárásbeli jogvitával, amely a „nyilvánossághoz közvetítés” fogalmát érinti. A cseh és az osztrák kormány továbbmegy: nincs bizonyíték arra, hogy a gyógyfürdőintézmény más tagállamban lévő közös jogkezelő szervezettel kívánt szerződést kötni; és – függetlenül az adott választól – annak nincs hatása a szerzői jogdíjak megfizetésére irányuló kérelemre. E kormányok a kérdést elfogadhatatlannak tekintik. Az OSA a tárgyaláson ugyanezt az álláspontot képviselte.

51. Nem értek egyet azzal, hogy a Bíróságnak el kellene utasítania az e kérdésre történő válaszadást. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint kizárólag az ügyben eljáró és határozathozatalra hivatott nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik annak megítélése, hogy – tekintettel az ügy jellemzőire – szükséges-e az előzetes döntéshozatal és relevánsak-e a Bíróságnak feltett kérdései. Következésképpen, ha e kérdések az uniós jog értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság főszabály szerint köteles határozatot hozni. Csak

20 — Ezen elvek klasszikus illusztrálásához lásd a C-106/89. sz. Marleasing-ügyben hozott ítéletet (EBHT 1990., I-4135. o.), a C-397/01-C-403/01. sz., Pfeiffer és társai egyesített ügyekben hozott ítéletet (EBHT 2004., I-8835. o.), és a C-212/04. sz., Adeneler és társai ügyben hozott ítéletet (EBHT 2006., I-6057. o.). Újabb példák a C-282/10. sz. Dominguez-ügyben hozott ítélet 23. és azt követő pontjait, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot, és a C-42/11. sz., Lopes Da Silva Jorge ügyben hozott ítélet 53. és azt követő pontjait, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

21 — Lásd például a Dominguez-ügyben hozott ítélet 32. és azt követő pontjait, különösen a 38. és 39. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

22 — A 44–46. pontban.

kivételesen utasíthatja vissza az előterjesztett kérdésről való határozathozatalt, ha az értelmezés nyilvánvalóan semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus jellegű, illetve ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azon ténybeli és jogi körülmények, amelyek ahhoz szükségesek, hogy hasznos választ adhasson.²³

52. A jelen ügyben hiányoznak e körülmények. Az előzetes döntéshozatalra utaló végzés azt rögzíti, hogy a gyógyfürdőintézmény szerint az OSA visszaél törvényes monopóliumával úgy, hogy a szomszédos tagállamokban létesített közös jogkezelő szervezetek által kiszabottnál magasabb díjakat szab ki. Ezen érv megvizsgálásához a kérdést előterjesztő bíróságnak figyelembe kell vennie a szolgáltatásnyújtás és a verseny szabadságára vonatkozó uniós szabályokból eredő helyzetet és jogosult e tekintetben a Bíróságtól iránymutatást kérni és kapni.

Érdemi vizsgálat

53. A helyzetet először az erőfölénnyel való visszaélés, majd a szolgáltatásnyújtás tekintetében vizsgálom.

– Erőfölénnyel való visszaélés

54. A kérdést előterjesztő bíróság azt kérdezi ugyanis, hogy az EUMSZ 102. cikkel ellentétes-e az, ha a tagállam a közös jogkezelő szervezetnek területi monopóliumot biztosít, amely korlátozza a címzettek választását e szervezet szolgáltatásai tekintetében.

55. Ahogy a Bírósághoz előterjesztett több észrevételben megállapításra került, a valamely tagállamban lévő törvényes monopólium az EUMSZ 102. cikk értelmében vett erőfölénynek minősülhet. Ugyanakkor az ilyen helyzet pusztá megteremtése az EUMSZ 106. cikk (1) bekezdése értelmében vett különleges vagy kizárólagos jogok biztosítása útján önmagában nem összeegyeztethetetlen az EUMSZ 102. cikkel. A tagállam csak abban az esetben sérti meg e két rendelkezésben foglalt tilalmakat, ha a kérdéses vállalkozás már ezen jogok pusztá gyakorlásával is visszaél az erőfölényével, vagy ha ezek a jogok olyan helyzetet teremthetnek, amely a vállalkozást ilyen visszaélésekre indíthatja.²⁴

56. A gyógyfürdőintézmény által az alapeljárásban hivatkozott visszaélés abban áll, hogy az OSA verseny hiányában túlzott mértékű felhasználói díjakat szab ki. Annak eldöntése, hogy e díjak ténylegesen túlzott mértékűek-e, a nemzeti bíróság feladata. Amennyiben igen, (az előzetes döntéshozatalra utaló végzés nem tartalmaz e tekintetben semmilyen nyilatkozatot) e megállapításból kell az alapeljárásban a megfelelő következtetéseket levonni. Az erőfölénnyel való visszaélésre vonatkozó minden megállapítás azonban mindenképp az OSA magatartására fog vonatkozni és nem azon nemzeti szabályozás érvényességére, amely alapján a monopóliumot nyújtották. E szabályozás csak akkor válik kérdésessé, ha bizonyítottá válik, hogy az OSA ilyen visszaélést követett el. Egyetértek a Bizottsággal és néhány tagállammal abban, hogy az ügy irataiból semmi nem utal arra, hogy a feltételek – amelyek alapján a monopóliumot nyújtották – olyanok, hogy azok a közös jogkezelő szervezetet arra készítették, hogy túlzott mértékű díjakat szabjon ki. Ugyanakkor a nemzeti bíróság feladata ezen ügyben a végső határozat meghozatala, amennyiben azt az alapeljárásban vetették fel.

23 — Lásd újabb példaként a C-492/11. sz., Di Donna ügyben hozott ítélet 24. és 25. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

24 — Lásd újabb példaként a C-437/09. sz., AG2R Prévoyance ügyben hozott ítélet (EBHT 2011., I-973. o.) 67. és 68. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

– Szolgáltatások

57. Az OSA és több tagállam előadja, hogy a közös jogkezelő szervezetek tevékenységei nem tartoznak a szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó uniós szabályok hatálya alá: vagy egyáltalán nem „szolgáltatások”, mivel azok egyszerűen a jogosultak jogai közös gyakorlásának felelnek meg vagy pedig általános érdekű nem gazdasági szolgáltatások, amelyek nem tartoznak a 2006/123 irányelv hatálya alá annak 2. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében.

58. Ezzel az érveléssel nem értek egyet. A közös jogkezelő szervezetek tevékenységeit mindig úgy tekintették, hogy azok a Szerződésnek a szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó szabályai hatálya alá tartoznak.²⁵ Igaz, hogy az ilyen szervezetek mindenekelőtt a tagjaiknak (azon jogosultak, akik nevében díjakat szednek) nyújtanak szolgáltatásokat. Ugyanakkor mesterkélte azt állítani, hogy elkülönült jogalanyisága ellenére a közös jogkezelő szervezet csak azon tagjai kivetülése, akik nevében eljár. Nyilvánvaló, hogy az ilyen szervezetek szolgáltatást nyújtanak jogosultjaiknak – akik máskülönben nehezen szedhetnék be a díjakat –, különösen zeneműveknek a nyilvánossághoz közvetítésével összefüggésben.

59. Az a tény, hogy az ilyen szolgáltatások nem felelnek meg minden pontjukban az EUMSZ 57. cikkben (nem kimerítően) felsorolt kategóriák valamelyikének, vagy az, hogy a közös jogkezelő szervezetek főszabály szerint nem törekszenek nyereségszerzésre, nézetem szerint nem változtat a helyzeten. Az ilyen szervezetek szükségszerűen díjazást igényelnek, márcsak azért is, hogy fedezzék a személyi és adminisztratív költségeket. Ebből kifolyólag nehezen fogadható el, hogy a közös jogkezelő szervezetek tevékenységei általános érdekű nem gazdasági szolgáltatások.

60. Továbbá a közös jogkezelő szervezetek nemcsak a jogosultaknak, hanem a felhasználóknak – mint a gyógyfürdőintézmény – is nyújtanak szolgáltatásokat.²⁶ A jogosultaknak műveik nyilvánossághoz közvetítése tekintetében díjat fizetni kívánó becsületes és gondos felhasználó nehézségekbe ütközne ennek megtétele során a közös jogkezelő szervezetek által megadott különleges repertoárokra vonatkozó licencrendszer hiányában.

– A 2006/123 irányelv 16. cikke

61. A Bírósághoz előterjesztett észrevételek majdnem egyezők²⁷ abban a tekintetben, hogy a 2006/123 irányelv 16. cikke nem alkalmazandó az alapeljárásbeli helyzetre, az alkalmazhatatlanság okai ugyanakkor különböznek. A különböző érvek a következők: a közös jogkezelő szervezetek tevékenységei nem minősülnek az irányelv 4. cikke (1) bekezdésének értelmében vett „szolgáltatásoknak”; azok általános érdekű nem gazdasági szolgáltatások, amelyek a 2. cikk (2) bekezdése a) pontja alapján ki vannak zárva; azok általános gazdasági érdekű szolgáltatások, amelyek a 17. cikk (1) bekezdése értelmében ki vannak zárva a 16. cikk alkalmazása alól, és/vagy a 17. cikk (11) bekezdése értelmében – amely kizárja a szerzői és szomszédos jogokat – ki vannak zárva a 16. cikk alkalmazása alól.

62. Már megvizsgáltam azt, hogy a közös jogkezelő szervezetek tevékenységei tekinthetők-e úgy, hogy azok egyáltalán nem szolgáltatások, vagy pedig általános érdekű nem gazdasági szolgáltatásoknak minősülnek.

25 — Lásd a 22/79. sz., Greenwich Film Production ügyben hozott ítélet (EBHT 1979., 3275. o.) 12. pontját, a 7/82. sz., GVL kontra Bizottság ügyben hozott ítélet (EBHT 1983., 483. o.) 38. pontját, valamint a C-92/92. és C-326/92. sz., Phil Collins és társai egyesített ügyekben hozott ítélet (EBHT 1993., I-5145. o.) 24. pontját.

26 — Lásd a C-52/07. sz., Kanal 5 és TV4 ügyben hozott ítélet (EBHT 2008., I-9275. o.) 29. pontját, valamint Trstenjak főtanácsnok ezen ügyre vonatkozó indítványának 40–42. pontját.

27 — A gyógyfürdőintézmény a cseh alkotmánybíróság ítéletével összefüggésben csak röviden utalt e rendelkezésre.

63. Ugyanakkor úgy tűnik számomra, hogy a kérdéses tevékenységek tekinthetők általános *gazdasági érdekű* szolgáltatásoknak (a 2006/123 irányelv 17. cikkének (1) bekezdése), amelyet a tagállamoknak kell meghatározniuk (ugyanezen irányelv 1. cikkének (3) bekezdése), és amelyek sajátosan ebből kifolyólag kizártak a 16. cikk alkalmazása alól, ahogy az irányelv hatálya alól is az 1. cikk (2) bekezdésének alapján.

64. Véleményem szerint mindenképpen ki kell zárni a kérdéses tevékenységeket a 2006/123 irányelv 16. cikkének alkalmazása alól (azon rendelkezés, amelynek tekintetében a kérdést előterjesztő bíróság iránymutatást kér), amennyiben azok ugyanezen irányelv 17. cikkének (11) bekezdésében felsorolt szerzői és szomszédos jogok hatálya alá tartoznak. Habár szó szerinti olvasatban utóbbi rendelkezés csak jogokra vonatkozik, világos, hogy ténylegesen e jogokhoz kapcsolódó szolgáltatásokra kell utalnia, mivel csak a szolgáltatások zárhatók ki a 16. cikk alkalmazása alól. Továbbá az 1. cikk (3) bekezdése pontosítja, hogy az irányelv nem foglalkozik a szolgáltatási monopóliumok eltörlésével.

– Az EUMSZ 56. és azt követő cikkei

65. Az a tény, hogy a közös jogkezelő szervezetek által nyújtott szolgáltatások nem tartoznak 2006/123 irányelv (16. cikkének) hatálya alá, még nem zárja ki azokat az EUMSZ 56. és azt követő cikkei általánosabb jellegű rendelkezéseinek hatálya alól. Ekképpen tagadhatatlan, hogy a területi monopóliumok – mivel korlátozzák azon területet, amelyen belül a közös jogkezelő szervezetek működhetnek – korlátozzák a szolgáltatásnyújtás szabadságát, e korlátozást e rendelkezések főszabály szerint tiltják. A jogosultak és a felhasználók azon szabadságát is korlátozzák, hogy válasszanak a szolgáltatásnyújtók között.

66. A Bíróság előtti vita arra koncentráldott, hogy az ilyen korlátozások igazolhatók-e azáltal, hogy azok a Szerződéssel összeegyeztethető jogszerű célt szolgálnak, közérdeken alapuló kényszerítő okok igazolják, alkalmasak az elérni kívánt ezen cél megvalósítására, és nem lépik túl az ahhoz szükséges mértéket.²⁸

67. Az e tekintetben történő valamennyi következtetésnek ténymegállapításokon kell alapulnia, amelyek az előzetes döntéshozatali eljárással összefüggésben főszabály szerint nem tartoznak a Bíróság hatáskörébe. Mindazonáltal mind az írásbeli, mind a szóbeli szakaszban bemutatott érvek lehetőségét biztosítanak a Bíróságnak arra, hogy a nemzeti bíróságnak értékeléséhez iránymutatást nyújtson.

68. A követett célt tekintve nehezen tagadható, hogy a szerzői jogi jogosultak (és felhasználók) érdekeinek garantálása – biztosítva, hogy a díjakat tisztességesen és hatékonyan szedjék be és kezeljék – jogszerű cél, amely összeegyeztethető a Szerződésekkel. A közös jogkezelő szervezetek tagadhatatlan hasznossága ilyenként nem képezte vita tárgyát.

69. Azt kell vizsgálni, hogy az ilyen szervezetek számára a területi monopóliumok létrehozása és/vagy fenntartása érdekében felhozott közérdeken alapuló okok „kényszerítőek-e”, amennyiben az ilyen monopóliumok nemcsak megfelelőek, hanem szükségesek is a tisztességes és hatékony beszedés és kezelés céljának biztosítására, valamint nem lépik túl az e cél eléréséhez szükséges mértéket.

70. Ennél a pontnál hasznos tudni azt, hogyan működnek a közös jogkezelő szervezetek – különösen ami a zeneműveket illeti –, amint az a Bírósághoz előterjesztett észrevételekben részletezésre került.

28 — Lásd a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatának újabb példájaként a C-265/12. sz. Citroën Belux ügyben hozott ítélet 37. pontját.

71. Az ilyen szervezetek jogosultak társulásai, amelyek a tagjaiknak járó díjakat szedik be többek között az e tagok műveinek nyilvánosságához közvetítése tekintetében. Ezt úgy teszik, hogy engedélyeket adnak olyan felhasználók részére, akik ilyen közvetítést szeretnének megvalósítani a több zeneművet vagy több jogosult műveit tartalmazó meghatározott repertoárok tekintetében. A használati engedély jogosultjaitól díjakat szednek be és figyelemmel kísérik a felhasználókat vagy a potenciális felhasználókat annak ellenőrzése érdekében, hogy a művek nyilvánosságához közvetítése megvalósult-e, és ha igen, a felhasználó rendelkezik-e engedéllyel.

72. A közös jogkezelő szervezetek az Európai Unióban tipikusan (ugyanakkor nem mindenhol) egyetlen tagállam területén működnek (függetlenül attól, hogy törvényes vagy *de facto* monopóliummal rendelkeznek-e), és előírható számukra az, hogy az ezen államban lakóhellyel rendelkező vagy letelepedett jogosultakat tagként fogadják el. Ilyen esetekben a felhasználói engedélyek ellenőrzésére és megadására ugyanabban a tagállamban kerül sor. Amennyiben a felhasználó más tagállamban létesített közös jogkezelő szervezet által kezelt repertoárhoz kíván engedélyt szerezni, ez lehetséges az ilyen szervezetek közötti kölcsönös megállapodások útján, ennek értelmében mindegyikük a másik nevében jár el a saját területén.

73. A monopóliumok igazolása mellett szóló érveket az OSA és az eljárásban részt vevő valamennyi tagállam, ellenérveket pedig a gyógyfürdőintézmény, valamint különösen a Bizottság terjesztett elő.

74. Az igazolás mellett szóló fő érveket nagyon röviden összegezve hangsúlyozásra került, hogy a törvényes területi monopóliumok rendszere a kölcsönös képviselői megállapodásokkal a felhasználóknak bármely tagállam területén „egyablakos rendszert” biztosít, mivel eloszlatja a bizonytalanságot a tekintetben, hogy hol lehet engedélyt szerezni, és hogy a különböző engedélyek milyen jogokat tartalmaznak; elkerüli az olyan repertoárok szétdarabolását, amelyeknél a közös jogkezelő szervezetek „kiválasztják” a legjövődélmezőbb jogosultakat és elhanyagolják a kisebbségi vagy a helyi kulturális érdekeket; a jogosultaknak jelentősebb tárgyalási pozíciót nyújt az adott területen lévő felhasználókkal szemben, és ekképpen hozzájárul a felhasználói díjak tekintetében a „lefelé nivellálás” elkerüléséhez; lehetővé teszi a tagállamoknak a közös jogkezelő szervezetek igazgatásához szükséges feltételek meghatározását, valamint azoknak hivatalos felügyelet és ellenőrzés alá helyezését; illetve csökkenti a költségeket azzal, hogy kerüli a szükséges források megkészszerződését nemcsak az igazgatásban, hanem az adott területen előforduló potenciális bitorlók ellenőrzésében is.

75. A Bíróság elé terjesztett ellenérvek ismét csak röviden: nincs szükség nemzeti „egyablakos rendszerre”, ugyanis létrehozható egy uniós szintű „platform”, amely valamennyi szükséges információt hozzáférhetővé teszi valamennyi potenciális felhasználó számára; az olyan tagállamokban (mint Svédország vagy az Egyesült Királyság), ahol nincs területi monopólium, nem áll fenn a repertoárok szétdarabolódása, és a felhasználók a kívánt engedélyek azonosítása vagy megszerzése terén nem ütköznek nehézségekbe; a szolgáltatásnyújtó szabad választása mind a jogosultak, mind a felhasználók tekintetében hozzájárul a hatékony versenyhez, ekképpen pedig méltányosabbak a díjak és hatékonyabb a díjak beszedése valamennyi érintett tekintetében; nincs szükség törvényes monopóliumra annak lehetővé tételéhez, hogy a tagállamok a közös jogkezelő szervezeteket hatékonyan szabályozzák; a beszedési költségek (amelyek a díjak 15%-áról 20%-ára nőttek) a kölcsönös képviselővel összefüggésben ténylegesen nőttek, miközben a valamely tagállamban létrehozott közös jogkezelő szervezet nem ütközne nehézségekbe a más tagállamban történő felhasználás ellenőrzésekor, függetlenül attól, hogy saját forrásait használja-e, vagy az e másik tagállamban létesített együttműködő közös jogkezelő szervezet forrásaihoz folyamodik; valamint a több területre érvényes engedélyek kiadásának lehetősége nemcsak a felhasználóknak (mint a gyógyfürdőintézmény, amely azt állítja, hogy egy több tagállamban működő csoport tagja), hanem a jogosultaknak is kedvezne.

76. Ezen érvek átfogó értékelése egymással ellentétes ténybeli állítások közötti döntéshez vezetne, amely nem tartozik a Bíróság hatáskörébe ezen eljárásokkal összefüggésben (ez inkább talán a jogalkotó feladata). E tekintetben megjegyzem, hogy a Törvényszék legutóbb helyt adott egy bizottsági határozat ellen előterjesztett keresetnek, és többek között azt állapította meg, hogy több közös jogkezelő

szervezet úgy hangolta jogtalanul össze a területi korlátozásokat, hogy az engedélyek kiterjedését az egyes szervezetek országának területére korlátozta.²⁹ A Törvényszék ítéletében többek között azt állapította meg, hogy a Bizottság nem támasztott alá több, a jelen eljárásban általa hivatkozotthoz hasonló állítást.³⁰ Ezen ítélettel szemben nem terjesztettek elő fellebbezést, a Bizottság pedig a jelen eljárásban elfogadta azt, hogy nem támasztotta alá álláspontját a Törvényszék előtt. Ugyanakkor nem vonok le semmilyen határozott következtetést a Törvényszék megállapításaiból, amelyeket más eljárásban és más körülmények között tett,³¹ hangsúlyozom azonban, hogy alapos vizsgálat – olyan, amely meghaladja azt, amit a Bíróság a jelen eljárásban megtehet – szükséges a közös jogkezelő szervezetek törvényes területi monopóliumai igazolása tekintetében a végső döntés meghozatalához.

77. A jelen eljárásban felhozott érvekre áttérve úgy tűnik számomra először is, hogy az ellenérvekben elhangzottak nem vetnek fel komoly kétségeket a szóban forgóhoz hasonló törvényes monopóliumok arra vonatkozó megfelelőségéről, hogy a díjakat tisztességesen, valamint hatékonyan szedik be és kezelik. Igaz, hogy a Bizottság szerint ez a költségek megkétszereződéséhez vezet; az OSA jogi képviselője azonban a tárgyaláson megerősítette, hogy a költségeket általában megosztják a kölcsönös képviselői megállapodások keretében.

78. Itt pontosabban arról van szó, hogy vajon az ilyen monopóliumok szükségesek és arányosak-e a kérdéses cél eléréséhez.

79. E tekintetben „mindkét oldalon sokat lehetne elmondani”³², nem tűnik számomra úgy, hogy bármelyik fél döntő érveket hozott volna fel a Bírósághoz a jelen eljárásban előterjesztett észrevételekben.

80. Például egyrészt értékelhetem a területen lévő „egyablakos rendszer” feltétlen szükségességére vonatkozó érvek meggyőző jellegét mind a jogosultak, mind a felhasználók számára, másrészt elfogadhatónak tűnik az ilyen lehetőség uniós szintű létrehozása, ha a szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó minden korlátozást eltörölnének e területen. Ugyanakkor nem bizonyított, hogy utóbbi megoldás szabályozás nélkül szükségszerűen megvalósulna. Vagy még ha a Bizottság nem is talál a repertoárok szétdarabolódására vagy a kisebbséget érdeklő zene elhanyagolására vonatkozó megfelelő bizonyítékot néhány olyan tagállamban, ahol jelenleg nem létezik törvényes monopólium, ez nem jelenti kikerülhetetlenül azt, hogy az ilyen hatásokat gyakorlatilag ne akadályozná a tagállamok többségében lévő törvényes vagy *de facto* monopóliumok jelenléte. Vagy: újra, még ha a közös jogkezelő szervezetek tevékenységei szabályozásának szükségessége nem is kívánja meg nemzeti monopóliumok előírását, nehezen érhető el a kívánt cél egyszerűen azzal, ha az ilyen szervezeteket különböző nemzeti szabályozó intézkedéseknek vetik alá azon tagállamok szerint, amelyekben tevékenységeiket gyakorolják.

81. Röviden úgy tűnik számomra, hogy miközben a törvényes területi monopóliumok eltörlése mellett szóló meggyőző érvek hangzottak el a Szerződésnek a szolgáltatásnyújtás szabadságának korlátozására vonatkozó tilalma tiszteletben tartásának érdekében, nem került bizonyításra, hogy *mind* az ilyen szabadság, *mind* a díjak tisztességes és hatékony beszedése, valamint kezelése – a zeneművek rögzített rádió- és televíziókészülékek útján történő nyilvánosságához közvetítése tekintetében – megvalósítható uniós szintű szabályozási keret nélkül. Véleményemet megerősíti a szerzői és szomszédos jogokra vonatkozó közös jogkezelésről és a zeneművek jogainak belső piacon történő online felhasználásra

29 — A T-442/08. sz., CISAC kontra Bizottság ügyben hozott ítélet, amely az [EK 81. cikk] és az EGT-Megállapodás 53. cikkének alkalmazására vonatkozó eljárásban 2008. június 16-án hozott C(2008) 3435 végleges bizottsági határozatra (COMP/C2/38.698 „CISAC”-ügy) vonatkozik.

30 — Lásd az ítélet 146. és azt követő pontjait.

31 — A T-442/08. sz. ügyben vitatott határozat „a zeneművek nyilvános előadásához fűződő jogok kezelésének feltételeire és a kizárólag interneten, műholdon keresztül történő nyilvános előadással, illetve kábelen történő továbbközvetítéssel kapcsolatos engedélyezésre vonatkozik” (az ítélet 1. pontja). A jelen ügy rögzített rádió- és televíziókészülékek útján történő nyilvánosságához közvetítésre vonatkozik, olyan helyzetről van szó, ahol a területi szempontoknak nagyobb relevanciájuk lehet.

32 — Sir Roger de Coverley idézve a The Spectatorban, 1711. július 20.

szóló, több területre érvényes engedélyezéséről szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre vonatkozó javaslat. E javaslat szerint „uniós fellépésre szükség van a szubszidiaritás elve alapján [az EUSZ 5. cikk (3) bekezdése], mivel a jogi keretek mind nemzeti, mind uniós szinten elégtelenek bizonyultak a problémák kezelésére”³³.

82. Ekképpen azon a véleményen vagyok, hogy – tekintettel a zeneműveknek rögzített rádió- és televíziókészülékek útján történő nyilvánosságához közvetítésére, valamint az uniós szintű lehetséges szabályozásra – jogszerűen tekinthető úgy, hogy a közös jogkezelő szervezeteknek nyújtott nemzeti törvényes monopóliumok a Szerződésekkel összeegyeztethető jogszerű célt követnek, közérdeken alapuló kényszerítő okok igazolják azokat, alkalmasak az elérni kívánt ezen cél megvalósítására, és nem lépik túl az ahhoz szükséges mértéket. Nem változtat a véleményemen az, hogy kevés tagállamban nem léteznek ilyen monopóliumok. Ilyen esetekben a kivétel nem mond ellent a szabálynak. Mindazonáltal a nemzeti bíróság feladata e kérdések végső eldöntése az előtte lévő tények ismeretében fényében.

Véggöveztetések

83. A fenti megfontolások összességére tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a *Krajský soud v Plzni* által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseket a következőképpen válaszolja meg:

- (1) Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv rendelkezéseivel ellentétes az a kivétel, amely nem teszi lehetővé azt, hogy a szerzők díjazásban részesüljenek műveik közvetítéséért olyan televízió- vagy rádiókészülékek útján, amelyeket egy üzleti vállalkozásként működő gyógyfürdőintézményben a betegek vendégszobáiban helyeztek el.
- (2) Ha a tagállam nem ültette át a 2001/29 irányelvet megfelelően, a nemzeti bíróságok belső jogukat kötelesek a lehető legteljesebb mértékben úgy értelmezni, hogy figyelembe veszik ezen irányelv szövegét és célját, annak érdekében, hogy megvalósuljon az irányelvvel elérni kívánt eredmény. Az alapügybelihez hasonló körülmények esetében nem releváns az, hogy az irányelv rendelkezései kellően feltétel nélküliek és pontosak-e ahhoz, hogy a magánszemély hivatkozhatson rájuk az állammal vagy az állam részének tekintendő joggal szemben.
- (3) Az EUMSZ 102. cikkel vagy a belső piaci szolgáltatásokról szóló, 2006. december 12-i 2006/123/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 16. cikkével nem ellentétes olyan nemzeti jogszabály alkalmazása, amely az állam területén csupán egyetlen (monopólium) szerzői jogi közös jogkezelő szervezetnek biztosítja a szerzői jogok közös jogkezelés útján történő gyakorlását, következőképpen nem teszi lehetővé a szolgáltatások igénybevevőinek azt, hogy szabadon válasszanak más tagállamok közös jogkezelő szervezetei közül. Az ilyen szabály az EUMSZ 56. és azt követő cikkeivel csak akkor ellentétes, ha bizonyított, hogy az a Szerződésekkel összeegyeztethető jogszerű célt nem szolgál, azt közérdeken alapuló kényszerítő okok nem igazolják, nem alkalmas az elérni kívánt ezen cél megvalósítására, és túllépi az ahhoz szükséges mértéket.

33 — COM(2012) 372 végleges, jelenleg a Parlament és a Tanács előtt; lásd az indokolás 3.2 pontját. Habár a javaslat hatálya nem pontosan ugyanaz, mint a jelen eljárásban szóban forgó, úgy tűnik számomra, hogy az összehangolt cselekvés szükségessége mindkét ügyben releváns megfontolás.